

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK HAKKINDA KANUN

(TASLAK)

*Mimarlık Hakkında Kanun taslağı,
14-15 Nisan 2006 tarihinde Ankara'da toplanan TMMOB Mimarlar Odası 40. Genel Kurulu'nda
redaksiyon yetkisiyle kabul edilmiş, 25-26 Kasım 2006 tarihinde Denizli'de düzenlenen
TMMOB Mimarlar Odası 40. Dönem 1. Danışma Kurulu'nda tartışılarak son hali verilmiştir.*

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK HAKKINDA KANUN GENEL GEREKÇE (TASLAK)

Mimarlık, toplumsal yaşamın ve kültürün maddi ve moral gereksinmelerine göre, yapı, toplu yapı ve kent biçimlendirmesi, tasarımı, üretimi, kullanımı ve yeniden kullanımı kolektif süreçleri ve sonuçlarını kapsayan ve güzel sanatlar ağırlıklı bir kültür faaliyettir. Bir mimarlık ve kent tarihi ülkesi olan Türkiye’de, bu kültürel zenginliğin çağdaş mimarlıkta da sürdürülmesi gerekirken ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bir yandan mimari ve kentsel mekânlarda hızlı bir yozlaşma ve kültürel kimlik değerlerinden uzaklaşma, öbür yandan toplumun mimarlığa ilgisinin zayıflaması, mimarın, ülkenin imarına katkısı ve katılımının giderek azaldığı bir mimarsız yapılaşma düzeni yaratmıştır.

Bu olumsuz gidişin sosyo-ekonomik gerekçelerinin dışındaki temel nedenlerinden biri ise mimarlığın gözetilmesi, geliştirilmesi ve hem mimarların, hem de mimarlıkla ilgili kesimlerin kamusal yetki ve sorumluluklarının tanımlanması yönünde yeterli açıklıkta ve bağlayıcı yasal kuralların bulunmaması, benzer şekilde mimarlığın çağdaş ve demokratik kurallar içinde toplum yararına bir mesleki denetimden yoksun olarak uygulanması ve meslek kuruluşunun bu yöndeki Anayasal görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye dönük yasal güvencelerinin yeterli olmamasıdır.

Öte yandan bilim ve teknolojiye gelişmeler, üretim ilişkilerindeki değişimler, değişen ihtiyaçlar nedeniyle, mimarlıktan ve mimarlardan beklentiler değişmekte, mimarın hizmet alanı ve mesleği yapış şekli yeniden biçimlenmekte diğer disiplinlerle ve sektörle olan ilişkileri de değişmektedir.

Bu durum nedeniyle mimarın formasyonunun geliştirilmesi ve sürekli güncellenmesi ve yetki kullanımı konusunda uluslararası alanda yeni uygulamalar geliştirilmekte, mimarların mesleki hak ve yetkilerle hizmet yapabilmeleri yönünde unvan kullanabilmeleri

için mesleki öğrenimin tamamlanmış olması yeterli görülmemektedir. Öğrenim sonrasında mesleki sorumlulukları üstlenmeye dönük uygulama içinde bir hazırlık ve buna bağlı mesleğe kabul süreci temel kural olarak benimsenmiştir. Aynı çağdaş sorumluluk anlayışının Türkiye’de de yasallaşması kaçınılmaz bir evrensel yükümlülüktür.

Nitekim eğitimlerini tamamlayan yüksek öğrenim mezunlarının diplomalarında da artık unvan yer almamaktadır; unvanın ancak mesleki yetki ile kullanılabilmesi yönünde gerekli işlemleri yapma görevi, meslek kuruluşunca yerine getirilecektir. Bu anlamdaki yasal yetersizliğin de bu tasarıyla giderilmesi hedeflenmektedir.

Öte yandan; Türkiye Cumhuriyeti’nin de taraf olduğu uluslararası hizmet ticaretine ilişkin sözleşmelerle ve Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliği sürecinde ortaya çıkan değişimle; meslek alanlarında belirli norm ve kuralları oturtmak ve serbest dolaşımın alt yapısını oluşturmak üzere bu tür yasal düzenlemelerin yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Mimarlık alanıyla ilgili olarak 1985’ten beri yürürlükte olan AB Direktifi 402 mesleği kapsar şekilde yeniden düzenlenerek 7 Eylül 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Direktife bağlı olarak oluşturulmakta olan ulusal “Mesleki Yeterliliklerin Belirlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı” kısa zamanda yasalaşacaktır. Anılan Direktif ve Kanun tasarısında mimarlık: çevre ve insan sağlığını doğrudan etkileyen 7 meslekten biri olarak ayrı bir bölümde ele alınmıştır ve bağlayıcı hükümler içermektedir. Bu çerçevede bu kanun tasarısı ile söz konusu kanun çalışması birbirini destekler biçimde bir bütünlük arz etmektedir.

Türkiye’de mimarlık ve mühendislik hukukunun temel dayanakları 3458 sayılı “Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun” ile 6235 sayılı “Türk Mühendis ve

Mimar Odaları Birliği Kanunu”dur. 6235 sayılı Kanun’un 1954 yılında uygulamaya konulmasıyla birlikte kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, 9 meslek odasından oluşuyordu. Bugün Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’ni oluşturan meslek odalarının sayısı 23’e ulaşmıştır. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği çatısı altındaki odalara bakıldığında görülecektir ki pek çoğu birbirleri ile hiç ilgisi olmayan meslek disiplinlerini kapsamaktadır.

Dünyadaki temel mesleklerden olan mimarlık mesleği ve hizmet alanındaki uzmanlık sayılan bazı alt disiplinler de zaman içerisinde ayrı ayrı meslekleşme yoluna gitmişler ve meslek odası olarak örgütlenmişlerdir. Bu durum mimarlık meslek alanında bir karmaşaya ve kaosa neden olmaktadır. Bu koşullarda sayıları 23’ü bulan meslek odalarının üyelerinin tabi olacağı hukukun da tek bir kanun ile düzenlenmesinin uygulamada çok büyük sorunlar yarattığı kolaylıkla görülebilmektedir.

Bu gereksinimden yola çıkılarak, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’nun oluşturduğu TMMOB’nin çatısı, örgütsel yapısı korunmak koşuluyla her meslek disiplininin kendi ihtiyacı olan kanunların çıkarılması zorunlu olmuştur. Bazı meslek disiplinlerinde bu gelişimden yola çıkılarak doğmuş kanunlar bulunmaktadır. Uzun yıllardan beri mimarlık meslek disiplininin de ihtiyacı olan böyle bir kanunun bu tasarıyla giderilmesi amaçlanmaktadır.

Yukarıda anlatılmaya çalışılan durum ve gelişmeler nedeniyle bu kanunun çıkarılması tarihsel bir sorumluluktur. Tabii ki bu tasarımın yapı üretim ve kullanım sürecinin bütününe ifade etmesi ve düzenlemesi mümkün değildir. Bu alanda bir dizi yasal düzenleme yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu sorunların aşılabilmesi ve mimarlık alanında tarihsel birikimlerimize yakışır bir düzeyi yeniden yakalayabilmek için gerekli yeni yasal düzenleme hedefleri ise şöyle belirlenebilmektedir:

1. Mimarlıkla ilgili her alanda ve her türlü tasarım ve uygulamada, mimarın belirleyici ve yönlendirici misyonunun ülke düzeyinde etkin ve sorumlu kınlanması;

2. Mimarlığın ülke ve toplum yararıyla çevre ve kültür değerlerini gözetilen bir hizmet ve uygulama süreci içinde yaşama geçirilmesinin güvenceye alınması;

3. Mimarlık hizmetlerinin mesleki ilke ve hedefler ışığında çevre ve toplum çıkarları doğrultusunda verilmesi için demokratik ve bilimsel denetiminin kurumlaştırılması;

4. Mimarlıkla ilgili her alanda mesleki sorumluluk üstlenilebilmesi koşulunun yeniden belirlenerek, eğitimin ardından mesleğe hazırlık ile mesleğe kabul süreç ve kurallarına ilişkin görev ve yetkilerin düzenlenmesi;

5. Mimarların mesleki haklarıyla, bu haklarının karşılığı olan kamusal ve çevreye dönük sorumluluklarını birlikte gözetilen hizmet ve yükümlülük koşullarını belirleyen bir mimarlık düzenine toplumu ve bireyleri de bağımlı kılacak kuralların tanımlanması;

6. Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) tarafından olduğu kadar, Avrupa Birliği’ne üye ülkelerin mimarlık meslek kuruluşlarının ortak örgütü olan Avrupa Mimarlar Konseyi’nce de gözetilen yukarıdaki hedeflerin, Türkiye’nin AB üyeliği uyum sürecindeki düzenlemeler bağlamında ülke mimarlığına kazandırılması;

7. Bütün bu kuralların, Türkiye’de belirli sürelerle ve belirli konular için hizmet vermek isteyen yabancı uyruklu mimarları ve onların işlevlerini de bağlayacak şekilde düzenlenmesi.

Mimarlık Hakkında Kanun tasarısı, bu hedefleri de içeren bir düzenlemedir.

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK HAKKINDA KANUN MADDE GEREKÇELERİ (TASLAK)

MADDE 1- Maddede, üniversite öğreniminden başlayarak mimarlıkla ilgili tüm uygulamaların kalıcı bir düzene bağlı olarak toplum yararına yürütülmesi için gerekli olan her türlü düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, anılan kanunun temel amacı olarak belirlenmiştir. Maddede yer alan “...ülkedeki planlama, yapılaşma ve kentleşme sürecinde mimarlığın etkin kılınması, mesleki yeterlilik ve ehliyetlerin kazanılması, mimar unvanının verilmesi, mimarların mesleki sicillerinin tutulması, sürekli mesleki gelişimlerinin ve denetimlerinin sağlanması, mesleki davranış kurallarının belirlenmesi ve bunlara uyulmasının sağlanması...” gibi konuların ayrıntılı ve kapsamlı bir düzenleme içinde ele alınması ile hem güncel bilimsel gelişmelere uygun esas ve yöntemlerin saptanması, hem de Anayasa’nın 135 inci maddesine uygun bir işleyişin gerçekleşmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2 - Bu madde, yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda tüm mimarlık etkinlikleri ile ilgili teknik, mali, hukuki, yönetsel ve sanatsal düzenlemelerin kanunun kapsamı içerisinde bulunduğunu belirtmektedir.

MADDE 3- Bu maddede, kanunda kullanılan bazı kavramlar tanımlanmaktadır.

MADDE 4- Bu maddede mimarlık hizmetleri ve genel olarak uygulama koşulları anlatılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, tahdidi bir anlam taşıma koşuluyla mimarlık etkinlikleri içerisinde bulunan çeşitli uzmanlık ve çalışma türlerine değinilmiştir. Alışlagelen tanımı ile mimarlık sözcüğünün içeriği, yalnız maddede geçen uygulamalarla sınırlı değildir. Mimarlığın uluslararası ve ulusal işlevlerinin tümü, bu maddenin kapsamı içinde bulunmaktadır.

2 nci fıkrada, birinci fıkrada anılan ve genel olarak mimarlık etkinlikleri arasında bulunan her türlü çalışma-

nın yalnız mimarlar tarafından üstlenilip uygulanabileceği belirtilmiştir. Böylece, bu kanuna göre “mimar” unvanını taşıma hakkı ve yetkisi bulunmayan kişilerin mimarlık hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını üstlenmelerinin ve mimarların hak ve yetkilerine müdahale etmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır.

3 üncü fıkrada, Anayasa’nın 135 inci maddesi doğrultusunda mesleki hizmetlerin yürütülmesinde uyulması gereken kuralları meslek kuruluşunun saptayacağı, bunlara uyulmasını sağlamak üzere mesleki denetim usullerinin yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

MADDE 5- Maddede stajyer mimara mimar unvanı verilmesinin koşulları düzenlenmiştir. Ayrıca staj ve mesleğe kabul ile ilgili usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 6- Madde ile Mesleğe Kabul Kurulunun oluşumu, görevleri ve üyelerinin görev süreleri düzenlenmiştir.

Kurulun fonksiyonları, kurul üyelerinin nitelikleri, çalışma biçimleri, yetki ve sorumluluklarının yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 7- Toplum yaşamında çok önemli yeri bulunan mimarlık, mühendislik ve hekimlik gibi mesleklerde her geçen gün yeni buluşlarla ortaya çıkan teknik ilerlemeler, sözü geçen alanlarda çalışanların sürekli taşıyan bu gelişmelerden bilgilendirilmelerini, mesleklerini uygulama biçimlerini yeni kazanımlara uyarlamalarını gerektirmektedir.

Bu meslekleri uygulayanların, çalışmalarını hangi konuda sürdürürlerse sürdürsünler, kamu yararına dönük toplumsal sorumlulukları, her geçen gün biraz daha artmaktadır. Böylece bilginin yenilenmesi ve toplumsal sorumluluğun artması biçiminde ortaya çıkan çok önemli değişimler karşısında gereken ön-

lemlerin geciktirilmeden alınması zorunlu olmuştur. Kanunda bu amaçla, mesleki sorumluluk yetkisi kullanmak isteyen her mimarın, meslek kuruluşundan mesleki sorumluluk yetki belgesi almak zorunda olduğu, bu belgenin meslek kuruluşu tarafından her yıl değerlendirileceği kuralı getirilmiştir. Bu uygulamada meslek kuruluşu tarafından oluşturulan Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin, yardımcı ve düzenleyici hizmet görmesi hedeflenmektedir.

Bu belgenin edinilme koşulları, üstlenilen mesleki sorumluluk ve yetkilerin sürdürülmesi için uyulacak kurallar ile geçersiz kılınma ve yenilenme usul ve şartları yönetmelikle belirlenecektir.

Bu maddede, stajını tamamlayarak mimar unvanı almaya hak kazananlar için ilk yılı kapsamak üzere bir istisna getirilmiştir.

MADDE 8- Madde ile Kanunda tanımlanan mimarlık hizmetlerinin, meslek kuruluşunca yetki belgesi verilmiş mimarlar tarafından üstlenilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bu hükmün Anayasa ve 6235 sayılı Kanuna göre meslek kuruluşuna üye olması zorunlu olmayan kamu çalışanları için de geçerli olacağı belirtilmektedir.

Düzenlemeyle, meslek mensuplarının sicillerinin meslek kuruluşu tarafından tutulacağı ve meslek kuruluşu tarafından denetlenmeyen hizmetin, bu hizmetleri onaylayan tüm kurum ve kuruluşlarca kabul edilmeyeceği kuralı getirilmiştir.

MADDE 9- Madde ile stajyer mimar ve mimarların sürekli mesleki gelişimlerini sağlamak üzere, meslek kuruluşu tarafından Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi kurulması ve bu merkez bünyesinde meslek mensuplarına eğitim verilmesi öngörülmektedir.

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin yapılanması, görev ve etkinlikleri, çalışma biçimleri, meslek mensuplarına verilecek eğitimin kapsamının yönetmelikle belirleneceği düzenlenmiştir.

MADDE 10- Bu düzenlemeyle, kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek kuruluşu tarafından yetki belgesi verilmiş mimarları istihdam etmeleri kuralı getirilmiştir. Bünyesinde yeterli teknik eleman bulunmayan yerel yönetimlerce yapı süreçlerinin denetlendiği ve bu sorunun artık giderilmesi gerektiği gerçeği karşısında, en azından mimarlık hizmetleri için bir iyileştirme yapılması amacıyla getirilen bu düzenlemeyle, kamu kurumlarında yetkili mimarlar eliyle mimarlık hizmetinin üretilmesi ve denetlenmesi amaçlanmıştır.

Madde ile ayrıca stajyer mimarların kamu adına mimarlık hizmetlerini denetleme ve onaylama yetkilerinin olmayacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 11- Bu Kanunun 7 nci maddesine göre mesleki sorumluluk yetki belgesi edinen ve vergi ödevliliği gibi zorunlu diğer koşulları yerine getiren mimarlar, işyeri açma olanağını elde etmektedirler. Mesleki sorumluluk yetki belgesinde mimarın adı ve soyadı ile birlikte, mesleğini uygulayacağı büro veya işyerinin adresi de yazılacaktır. Meslek kuruluşu sözü geçen belgeyi düzenlemeden önce, hizmetin sunulacağı yerin mekânsal değerlendirmesini de yapacaktır. Böylece, kuruluş kanunlarının yorumuna göre noterler ve avukatlar için üye oldukları meslek kuruluşlarının verdikleri belge ve ruhsatnamelerden ayrı olarak nasıl bir işyeri açılış ruhsatı gerekmiyorsa, mimarlar açısından da, meslek kuruluşunun verdiği mesleki sorumluluk yetki belgesi yeterli olacaktır.

Meslek kuruluşunun sonraki aşamalarda kendi verdiği belgenin uygulanmasını işyerinin mekânsal koşulları ile birlikte denetlemesi, yasal görevi olmaktadır. Maddenin bir amacı da, gerek işyerinin açılışı, gerekse uygulama sürecindeki denetimi açısından çok başlılığı kaldırmak ve mimarlık mesleğinin bağımsızlığını korumaktır.

MADDE 12- Her mesleğin üyeleri, kendi kanunlarında yer alan meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler. Mimarların da, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda öngörülen disiplin sınırlamaları çerçevesinde görevlerini yerine getirmeleri gerekir. Ancak 1954 yılında yürürlüğe giren 6235 sayılı Kanundan sonra, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası da, sürekli geniş kapsamlı değişimler geçirmiştir.

Mimarlık ve mühendislik meslekleri mensupları, öğrenimleri ve mesleki çalışmaları gereği, sürekli yenilenen en ileri teknolojileri uygulamakla yükümlü kişilerdir. Bu kadar canlı bir mesleği uygulayanların kendi aralarında veya iş sahipleriyle oluşan sorunlarının çözümünde, 6235 sayılı Kanundaki düzenlemelerin yeterli gelmeyeceği açıktır. Bu nedenle, meslek kuruluşlarının kanunlarında, onlara kendi merkez kurulları kararları ile uyulması zorunlu kurallarını belirleme yetkisiyle birlikte, bunlara aykırı davranışların disiplin suçu işlemiş olacaklarına ilişkin hükümler konulmaktadır. Örneğin 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 117 nci maddesinin 7 nci bendine göre TBB Genel Kurullarında saptanan meslek kurallarına aykırılık, aynı Kanunun 134 üncü maddesine göre disiplin suçu oluşturabilmektedir.

Bu olgulardan yola çıkarak maddede, Anayasa'nın 135 inci maddesi doğrultusunda, meslek kuruluşu genel kurullarına, uyulması zorunlu meslek kurallarını belirleme yetkisi tanınmış ve bu konudaki işleyişin bir yönetmelikle belirlenmesi öngörülmüştür.

MADDE 13 - Türkiye'de idarenin bir parçası olarak görev yapan tüm kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kendi üyelerini ve onlarla iş yapan gerçek ve tüzel kişileri bağlayan en az ücretleri belirlemekle yetkili kılınmışlardır. Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Noterler Odası, Esnaf Odaları gibi diğer birçok meslek odalarına bu yetki kanunlarla tanınmıştır. Nitekim bu gibi mesleklerde rekabet koşullarına dayalı ücretin oluşması nitelsiz hizmetin üretilmesine yol açar. Bu nedenle tüketiciler yönünden de belirli bir ücretin altında hizmetin sunumuna izin verilmesi olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Ancak 6235 sayılı Kanunda bu konuda açık bir kural bulunmaması nedeniyle, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı odaların yetkili kurullarınca saptanan en az ücretlerin hukuksal bağlayıcılığı zaman zaman tartışma konusu yapılmaktadır. Bu tür tereddütlerin giderilmesi amacıyla, tasarıya meslek kuruluşunun en az ücretleri belirlemeye yetkili olduğuna ilişkin bir kural getirilmiştir. Ayrıca meslek kuruluşuna hizmet sözleşmesine dayalı olarak ücretli çalışan meslek mensuplarının alacakları en az ücretin belirlenmesi yetkisi tanınmaktadır.

MADDE 14 - Meslek kuruluşunun 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ile bu Kanunda öngörülen görevlerini yerine getirmesi amacıyla, her düzeydeki eğitim – öğretim kurumlarıyla ortak çalışmalar yapması gerekebilmektedir. Özellikle

le meslek içi sürekli eğitimin önem kazandığı günümüz koşullarında, meslek kuruluşlarının üniversitelerle çok yakın işbirliği içine girmeleri her geçen gün önemi artan bir zorunluluk oluşturmaktadır.

Öncelikle eğitim kurumlarının verimliliğinin artırılması, evrensel ölçeklerde ve ulusal gereksinimlere göre öğrenci yetiştirmelerinin sağlanması gerekmektedir. Mimarlık öğreniminde katılımcı ve ülke gerçekleri ile örtüşen bir ulusal sistemin oluşturulması meslek kuruluşunun üyeleri olan mimarlara, mesleki yaşamları boyunca sayılamayacak kadar önemli yararlar sağlayacaktır. Bu nedenlerle meslek kuruluşunun bu kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde etkin görevler alması için düzenleme getirilmiştir.

MADDE 15- Mimarlık Hakkında Kanunun yasama organınca kabulü durumunda, önceki kanunlarda var olan bazı tanım ve düzenlemeler, yeni kanun ile çelişir duruma düşebilecektir. Bu tür sakıncaları ve uygulamada doğabilecek tereddütleri ve ortaya çıkan ihtiyaçları gidermek amacıyla adları geçen kanunlarda yapılması öngörülen değişiklikler ve eklemeler bu maddede yer almıştır.

MADDE 16- Madde ile çıkarılacak yönetmeliklerin en geç bir yıl içerisinde yürürlüğe konulması öngörülmüştür.

GEÇİCİ MADDE 1- Madde ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce eğitime başlamış olanlar ile eğitimi tamamlamış olanların kazanılmış hakları korunmaktadır.

MADDE 17- Yürürlük maddesidir.

MADDE 18- Yürütme maddesidir.

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK HAKKINDA KANUN

(TASLAK)

Amaç

MADDE 1- (I) Bu Kanunun amacı; toplumsal yaşamın ve kültürün maddi ve moral gereksinmelerine göre, yapı, toplu yapı ve kent biçimlendirmesi, tasarımı, üretimi, kullanımı ve yeniden kullanımı kolektif süreçleri ve sonuçlarını kapsayan ve güzel sanatlar ağırlıklı bir kültür faaliyeti olan mimarlığın, ilgili hizmet alanlarındaki mesleki katkının ve denetimin güvenceye alınmasının sağlanması; kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları için Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 135 inci maddesinde öngörülen hak ve yükümlülüklerin mimarlık alanında yaşama geçirilmesi; ülkedeki planlama, yapılaşma ve kentleşme sürecinde mimarlığın etkin kılınması; mimarlık sanatı ve mesleğini icra edebilmek için mesleki yeterlik ve ehliyetlerin kazanılması; mimarlığın toplum yararına icrası ve gelişmesi için mimarların mesleki sicillerinin tutulması, sürekli mesleki gelişimlerinin ve denetimlerinin sağlanması; mesleki davranış kurallarının belirlenmesi ve bunlara uyulmasının sağlanması; mesleki hizmet alanlarının tanımlanması; mimarlık eğitiminin gelişmesinin sağlanması; mimarlık kültürünün yaygınlaşması ve mimarlık mirasının korunmasını da gözetilen bir mesleki ortamın ülke düzeyinde benimsenmesi ve yaygınlaştırılması ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (I) Bu Kanun; mimarlık hizmetlerinin topluma sunulmasında ve edinilmesinde teknik, mali, hukuki, yönetsel ve sanatsal tüm mimarlık faaliyetlerini düzenler.

Tanımlar

MADDE 3- (I) Bu Kanunda geçen;

a) Stajyer mimar: Bu Kanunda tanımlanan mimarlık hizmetlerinin gerektirdiği mesleki eğitimi tamamlamış, meslek odasına stajyer olarak kayıt olan kişiyi,

b) Mimar: Bu Kanuna göre mimar unvanını elde etme koşullarını yerine getiren kişiyi,

c) Mesleğe kabul kurulu: Bu Kanunda belirtilen mimar unvanını elde etme koşullarını yerine getiren stajyer mimarlara mimar unvanı verilmesine karar veren kurulu,

d) Mesleki sorumluluk yetki belgesi: Mimarların mesleki sorumluluk yetkisi üstlenebilmelerine dair meslek kuruluşu tarafından verilen belgeyi,

e) Mesleki denetim: Meslek kuruluşunun, mesleki sorumluluk yetki belgesi verdiği mimarların mesleği uygulama sürecindeki mesleği uygulama kurallarına uygun davranmalarını sağlamaya yönelik denetim işlemlerini,

f) Meslek kuruluşu: 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 13üncü maddesine göre kurulmuş Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odasını,

g) Sicil: Stajyer mimarların ve mimarların bu yasa ve meslekle ilgili diğer yasalar uyarınca mesleki değerlendirmeye esas bilgi ve belgelerinin meslek kuruluşunca sürekli olarak tutulan kayıtları,

ğ) Mesleki davranış kuralları: Stajyer mimarlar ve mimarların mesleki faaliyetlerini meslek onuruna yakışır ve mesleki kurallara uygun bir şekilde yürütmelerini sağlamak, birbirleriyle ve hizmet alıcılarıyla olan ilişkilerinde dürüstlüğü hakim kılmak amacıyla belirlenen kuralları,

ifade eder.

Mimarlık hizmetleri ve uygulanması

MADDE 4- (I) Mimarın ihtisasına, formasyonuna ve iştegal konusuna göre, planlama, tasarım, yapım ve kullanım süreçlerindeki mimarlık hizmet alanına girilen konularda uygulamaya, yapmaya, kabule ve imzaya yetkili olduğu, her türlü araştırma, danışmanlık, bilirkişilik, etüt, plan, tasarım, proje, resim ve hesap-

ların hazırlanması ve bunların uygulanması ile her türlü denetim ve kontrollük hizmetleriyle mesleki hizmet alanında ulusal ve uluslararası düzeyde kabul edilmiş bütün faaliyetler mimarlık hizmetlerinin kapsamına girer.

(2) Mimarlık hizmetleri gerektiren her türlü uygulamanın tasarım ve mesleki sorumluluğunun mimarlar tarafından üstlenilmesi ve ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilerin bu yükümlülüğe uymaları zorunludur. Mimar tarafından gerçekleştirilmeyen mimarlık hizmetleri kamuya sunulamaz, kamu adına onaylanamaz, satın alınamaz ve uygulanamaz.

(3) Mesleki hizmetlerin yürütülmesinde, uyulması gereken kuralları meslek kuruluşu belirler. Bu kurallara uyulmasını sağlamak üzere yürütülecek mesleki denetimin usulleri yönetmelikle belirlenir.

Mimarlık yetkisi ve unvanların kullanımı

MADDE 5- (1) Stajyer mimarlara unvan verilebilmesi için;

a) Meslek kuruluşuna stajyer mimar olarak üyelik kaydını yaptırmış olması,

b) Meslek kuruluşunca kabul edilmiş, mimarlık hizmeti verilen gerçek veya tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarında mesleki sorumluluk yetki belgesi sahibi mimarın gözetiminde bir yıl süre ile mesleki bilgi ve deneyimini geliştirici çalışmalarda bulunması, bu çalışmalarıyla ilgili olarak sorumluluğu ve gözetimi altında çalıştığı mesleki sorumluluk yetki belgesi sahibi mимardan değerlendirme raporu almış olması,

c) Mesleğe Kabul Kurulunun öngördüğü, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi tarafından düzenlenen eğitimlere katılmış olması,

d) Staj bitim belgesi almış olması,

gerekir.

(2) Staj ve mesleğe kabul ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Mesleğe kabul kurulu

MADDE 6- (1) Mesleğe kabul kurulu, bu Kanundaki koşulları yerine getirmiş stajyer mimarlara mimar unvanının verilmesi için gerekli incelemeleri yapmak ve karar vermek üzere oluşturulan toplam 9 asil ve 9 yedek üyeden oluşur.

(2) Mesleğe kabul kurulunun;

a) 5 asil ve 5 yedek üyesi meslek kuruluşunun yönetim kurulu tarafından, meslek kuruluşu üyeleri arasından,

b) 2 asil ve 2 yedek üyesi Yüksek Öğretim Kurulu tarafından öğretim üyeleri arasından,

c) 1 asil ve 1 yedek üyesi Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından,

d) 1 asil ve 1 yedek üyesi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından,

belirlenir.

(3) Kurulun tüm üyeleri en az 10 yıl mesleki deneyime sahip olan, mesleki yetki kullanan ve sorumluluk üstlenmiş mimarlar arasından belirlenir.

(4) Kurul üyelerinin görev süresi 2 yıldır. Kurul üyeleri en fazla iki dönem üst üste görev yapabilirler.

(5) 2 nci fıkranın a bendinde sayılan üyeler meslek kuruluşunun her genel kurulundan sonra seçilecek yönetim kurulunun döneminin ilk 2 ayı içinde belirlenir. 2 nci fıkranın b, c ve d bentlerine göre ilgili kurumlar tarafından belirlenen üyeler bir önceki kurul üyesinin görev süresinin bitmesinden 2 ay önce meslek kuruluşuna bildirilir. Belirlenen süre içinde ilgili kurumlardan yeni üyenin bildirilmemesi halinde görev süresi dolan üyenin yerine meslek kuruluşunun belirleyeceği üye ile sayı tamamlanarak Kurul çalışmalarının yürütülmesi sağlanır.

(6) Üyelerin engeli halinde, Kurula katılamayan üyenin mensup olduğu kurumun belirlediği sicil numarası küçük olan yedek üye ile eksik tamamlanır.

(7) Kurul çoğunlukla toplanır, toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir.

(8) Mesleğe Kabul Kurulunun fonksiyonları, kurul üyelerinin nitelikleri çalışma biçimleri, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenir.

Mesleki sorumluluk yetki belgesi

MADDE 7- (1) Mesleki sorumluluk yetkisi kullanmak isteyen her mimar, meslek kuruluşundan mesleki sorumluluk yetki belgesi almak zorundadır.

(2) Mesleki sorumluluk yetki belgesi, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi tarafından öngörülen, uygulanan ve kabul edilen dönemsel eğitim programlarına katılmış olmak koşuluyla verilir.

(3) Mesleki sorumluluk yetki belgesi alınarak üstlenilen mesleki sorumluluk ve yetkilerin sürdürülmesi için uyulacak kurallar ile belgenin verilmesi, geçersiz olması ve yenilenmesi ile ilgili koşullar yönetmelikle belirlenir.

(4) Bu Kanunun 5 inci maddesine göre stajını tamamlayıp mimar olmaya hak kazananlardan mesleki sorumluluk yetki belgesi almak isteyenlere, yalnız ilk yıllı sınırlı olmak koşuluyla bu maddenin 2 nci bendindeki dönemsel eğitim programlarına katılma koşulu aranmaz.

Mesleki yetki, kayıt, sicil

MADDE 8- (1) Bu Kanunun 4üncü maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetleri, meslek kuruluşu tara-

findan sicili tutulan mimarlar tarafından yapılır. Yetki gerektiren hizmetler bu Kanun hükümlerine göre yetkilendirilmiş, mesleki sorumluluk yetki belgesi olan mimarlar tarafından yapılır. Meslek kuruluşuna üye olma zorunluluğu bulunmayan mimarlar için de bu hüküm uygulanır.

(2) Sicillerin tutulmasının esasları yönetmelikle belirlenir.

(3) Mimarlık hizmetlerini kabul eden ve onaylayan tüm kurum ve kuruluşlar, meslek kuruluşunun denetlemediği mimarlık hizmetlerini kabul edemez ve onaylayamaz.

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi

MADDE 9- (1) Stajyer mimarlara ve mimarlara, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve toplumsal gereksinimler çerçevesinde mesleki formasyonlarını sürekli geliştirmelerini sağlamak amacıyla eğitim vermek üzere meslek kuruluşu tarafından Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi kurulur.

(2) Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin yapılması, görev ve etkinlikleri, çalışma biçimleri ile bu çerçevede verilecek eğitimin kapsamı, programlanması ve süresi yönetmelikle belirlenir.

Kamu görevlerinde mimarlık

MADDE 10- (1) Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu adına mimarlık alanında denetleyici yetki kullanan kurum ve kuruluşlar, görev alanlarında yetki ve sorumluluk üstlenecek mimarları istihdam ederken, mesleki sorumluluk yetki belgesine sahip olmaları koşuluna uymak zorundadır. Stajyer mimarlar kamu adına mimarlık hizmetlerini denetleme, düzenleme ve onaylama sorumluluğu üstlenemez.

(2) Bünyesinde mesleki sorumluluk yetki belgesine sahip mimar bulunmayan kamu kurum ve kuruluşları, mimarlık hizmeti üretmez ve denetleyemez.

İşyeri açılış izni ve denetimi

MADDE 11- (1) Mesleki sorumluluk yetki belgesi alan, diğer yasal koşulları yerine getiren ve işyeri açmak için başvuruda bulunan mimarlara meslek kuruluşunca işyeri açma ruhsatları verilir. İşyerlerinin mekânsal denetimi de meslek kuruluşu tarafından yapılır.

Mesleki davranış kuralları

MADDE 12- (1) Mimarlar mesleki faaliyetlerinde, mimarlık onuruna, mesleğin geleneklerine, meslek kuruluşunun genel kurulunun kararları ile kabul edilen mesleki davranış kurallarına uymak zorundadır. Bu kuralla-

ra uymayanlara 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu hükümleri uyarınca cezai müeyyide uygulanır. Mesleki davranış kurallarının belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ücret

MADDE 13- (1) Ücret, meslek mensuplarının hizmetlerine karşılık olan meblağı ifade eder. Ücretin asgari miktarı tarife ile belirlenir. Tarifedeki asgari miktar altında hizmet sunulması yasak olup, aksine hareket edenlere 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu hükümleri uyarınca disiplin cezası uygulanır.

(2) Tarife, meslek kuruluşu tarafından düzenlenir ve uygulanır.

(3) Hizmet sözleşmesiyle çalışan meslek mensuplarının en az ücretleri de meslek kuruluşu tarafından her yıl belirlenerek yayınlanır.

Kurumlarla işbirliği

MADDE 14- (1) Meslek kuruluşu, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ile bu Kanunda öngörülen görevlerini yerine getirmek amacıyla her düzeydeki eğitim öğretim kurumlarıyla, kamu tüzel kişileriyle, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, gerçek ve özel hukuk tüzel kişileriyle ortak çalışmalar yürütebilir, geçici veya sürekli alt birimler oluşturabilir ve kendi bütçe olanaklarıyla bu çalışmaların gerektirdiği giderlere katkıda bulunabilir.

Eklenen ve değiştirilen hükümler

MADDE 15- (1) 17/06/1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

“EK MADDE 1- Bu Kanunda yer alan mimar unvanı kazanılması ve kullanılması ile ilgili koşullara ek olarak Mimarlık Hakkında Kanunda yer alan koşullar da aranır.”

(2) 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 42 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Bu Kanunun 3 üncü maddesinde eser sayılan mimarlık projeleri ile 4 üncü maddesinde sayılan mimarlık eserlerinin sahiplerinin ortak çıkarlarını korumak ve bu Kanun ile tanınmış hakların idaresini ve takibini, alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak şeklinde meslek birliklerine tanınmış olan yetkiler; sadece 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’na göre kurulmuş TMMOB Mimarlar Odası tarafından kullanılabilir.”

(3) 21/07/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

“EK MADDE 4- Bu Kanun hükümlerine göre plan ve proje hizmetleri üstlenen ve Koruma Kurullarında görev alan mimarların “Mimarlık Hakkında Kanun” hükümlerine göre mesleki sorumluluk yetki belgesine sahip olması gerekir.”

(4) 03/05/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine “mimari proje” ibaresinden önce gelmek üzere “ilgili meslek odasının denetiminden geçmiş” ibaresi ve 38 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına “mimarlar” ibaresinden önce gelmek üzere “mesleki sorumluluk yetki belgesine sahip olan” ibaresi eklenmiştir.

(5) 29/06/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

“EK MADDE 1- (1) Yapı Denetim Kuruluşu ortağı mimarlar ile denetçi mimarların “Mimarlık Hakkında Kanun” hükümlerine göre Mesleki Sorumluluk Yetki Belgesine sahip olması gerekir.”

(6) 27/01/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 27 nci maddesi mimarlar hakkında uygulanmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Madde 27 – Haysiyet divanları tarafından verilen yazılı ihtar ve (100) liraya kadar para cezaları kati olup, 26 ncı maddenin (c, ç, d) bentlerinde yazılı cezalara

karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ve oda idare heyeti yoluyla yüksek haysiyet divanına itiraz edilebilir.”

Yönetmelik

MADDE 16- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde meslek kuruluşu tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Müktesep haklar

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun stajyer mimarlık ve mimar unvanının verilmesi ile ilgili hükümleri Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mesleki eğitim görmekte olan ve eğitimini tamamlamış olanlar hakkında uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.